

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

PEDAGOŠKI INŠTITUT

EVROPSKA UNIJA
EVROPSKI
SOCIALNI SKLAD
NALOŽBA V VAŠO PRIHODNOST

»Krepitev socialnih in državljanskih kompetenc strokovnih delavcev«

Le z drugimi smo

dr. Mitja Sardoč
Pedagoški inštitut

PARADOKS(I) NIČELNE TOLERANCE

Naložbo sofinancirata Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport Republike Slovenije in
Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada

PARADOKS(I) NIČELNE TOLERANCE

- Ničelna toleranca in neoliberalizem
- Genealogija ničelne tolerance
- Retorika ničelne tolerance
- Anatomija ničelne tolerance
- Ničelna tolerance = ničelna inteligenca?
- Paradoks(i) ničelne tolerance

NIČELNA TOLERANCA IN NEOLIBERALIZEM

Francoski sociolog Loïc Wacquant je v svojem prispevku 'US Exports Zero Tolerance', ki je bil objavljen v *Le Monde Diplomatique* (1999), opozoril na povezanost ideologije neoliberalizma ter pojma odgovornosti in politik ničelne tolerance.

'MORALNA PANIKA'

Vse pogostejši pozivi po *ničelni toleranci* do praks ali dejanj, ki so moralno nesprejemljiva, npr.

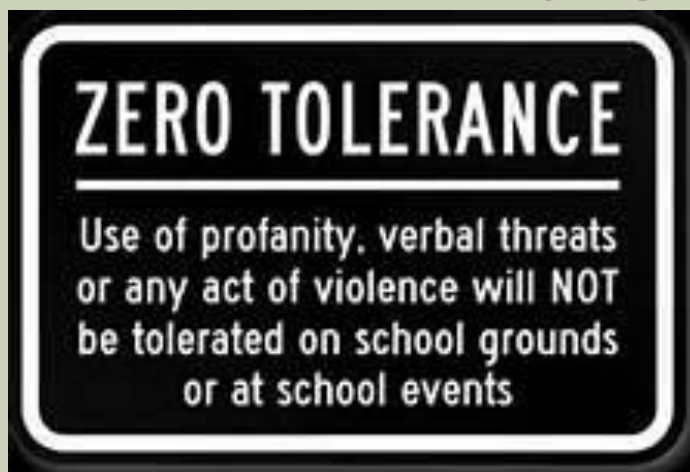
- sovražni govor
- nasilje
- droge
- orožje
- doping
- korupcija

Politika ničelne tolerance postane eden od glavnih 'izvoznih' artiklov ameriških javnih politik, ki niso vezane zgolj in samo na konzervativno politično usmeritev.

'GLOBALIZACIJA' NIČELNE TOLERANCE

V času vzpona t.i. 'novega' laburizma v Veliki Britaniji v 90-ih letih 20. stoletja, je Jack Straw [kasnejši notranji minister v kabinetu Tonyja Blaira med leti 1997 in 2001] zagovarjal ničelno toleranco do vseh oblik t.i. 'urbanih problemov', npr. vandalizma, risanja grafitov itn.

V Sloveniji se z 'ničelno toleranco' ukvarjajo Komisija za preprečevanje korupcije, vlada RS, SVIZ, Olimpijski komite itn.

GENEALOGIJA NIČELNE TOLERANCE

Ničelna toleranca se pojavi v času prve administracije ameriškega predsednika Ronalda Reagana kot

oblika spoprijemanja z vse večjo prisotnostjo nelegalnih oz. prepovedanih substanc in njihovo uporabo ter s tem povezano problematiko trgovanja z drogami.

V okviru problematike t.i. 'vojne proti drogam' je politika ničelne tolerance usmerjena na 'uporabnike' drog, ki naj bi generirali povpraševanje in s tem vzpostavili trg, kar – vsaj po tej interpretaciji – šele omogoča oz. vzpostavlja trgovanje itn.

GENEALOGIJA NIČELNE TOLERANCE

Sledi razširitev politik ničelne tolerance tudi na druga področja, npr. nasilje, orožje, doping, korupcija, sovražni govor. Kakor je izpostavil Zdenko Kodelja,

izvira izraz 'ničelna toleranca' (ki označuje politike, ki strogo kaznujejo vsak, tudi najmanjši prekršek) iz uveljavljanja državne in zvezne politike o mamilih iz 80. let prejšnjega stoletja. [...] Politika je zajemala prekrške, povezane z mamili, orožjem, tobakom in motenjem pouka. Zakon od šol, ki prejemajo sredstva iz zveznega proračuna, zahteva, da sprejmejo politiko ničelne tolerance in za vsaj eno koledarsko leto izključijo vse učence oziroma dijake, ki v šolo prinesejo orožje.

NIČELNA TOLERANCA V ŠOLAH

Politike ničelne tolerance so v šolski sistem ZDA vpeljane leta 1994, in sicer s sprejetjem 'Gun-Free Schools Act', ki je šolam zapovedal uzakonitev politik ničelne tolerance na področju

- orožja
- nasilja
- prepovedanih drog.

PREMESTITEV POUDARKA

V okviru sprememb na področju javnih politik je vse od 70-ih let prejšnjega stoletja dalje prišlo do premika poudarka, ki je bil usmerjen – kakor je nazorno opozoril ameriški sociolog Henry A. Giroux – v odmik ‘iz socialnih naložb na poudarjanje javnega nadzora [...] ter kriminalizacije družbenih problemov’.

Kakor opozarja francoski sociolog Loïc Wacquant v zgoraj omenjenem prispevku 'US Exports Zero Tolerance', so politike ničelne tolerance 'nujno dopolnilo k množičnemu zapiranju, ki ga proizvaja kriminalizacija revščine’.

RETORIKA NIČELNE TOLERANCE

V svojem prispevku 'Symbolizing Crime Control: Reflections on Zero Tolerance' sta Tim Newburn in Trevor Jones izpostavila, da je bila ničelna toleranca od samega začetka

The logo consists of a red rectangular box with the word 'ZERO' in white, bold, sans-serif capital letters. Below this box is a white rectangular box with the word 'Tolerance' in black, bold, sans-serif capital letters. The entire logo is enclosed in a thin black border.

ZERO
Tolerance

Our workers have the right to be treated with dignity and respect at all times.

They should be able to do their jobs without being physically or verbally abused.

Most people respect this.

Thank you for being one of them.

'retorično sredstvo, ki se uporablja za opozarjanje na brezkompromisne in avtoritativne ukrepe s strani države in njenih inštitucij proti zunanjim in notranjim sovražnikom. Označuje tudi nedvoumno vero v odziv pravosodja na težave z drogami, preusmeritev sredstev od drugih odgovorov (kot na primer zdravljenje) v izvrševanje, strožje kazni in oslabitev procesnih vidikov v korist 'nadzora kriminala'.

ANATOMIJA NIČELNE TOLERANCE

Osnovni cilj politik ničelne tolerance kot oblike političnega odgovora na različne družbene probleme je torej zmanjšati ali celo odpraviti prakse ali dejanja, ki so moralno nesprejemljiva.

Vse izpeljanke teh politik imajo enako strukturo: ne glede na vrsto oz. stopnjo 'prekrška' je vsaka praksa ali dejanje, ki je pripoznano kot objekt ničelne tolerance enako nesprejemljiva in posledično enako sankcionirana.

Enačenje moralne nesprejemljivosti manjšega in večjega 'prekrška' je temeljna predpostavka vseh politik ničelne tolerance.

ANATOMIJA NIČELNE TOLERANCE

Ničelna tolerance razreši t.i. 'problem *subjektivnosti*', saj so kriteriji npr. kaj je nasilje ali pa orožje jasna in nedvoumna.

Te politike izničijo posameznikovo polje presoje, saj mora strogo slediti sami sankciji, ki je predvidena za kršitev, pa naj je le-ta še tako neznatna.

'Bistvo politik ničelne tolerance', kakor opozarjata Sarah James in Rick Freeze, je namreč samodejno in nediskrecijsko izvajanje nedvoumnih in vnaprej določenih posledic za določene vedenjske prekrške'.

Med osnovne značilnosti politik ničelne tolerance tako sodi t.i. 'objektivizacija' prekrška. Možnost tistega, ki presoja o samem prekršku je zvedena na funkcijo pripoznanja moralne nesprejemljivosti določene prakse ali dejanja.

ODGOVOR NA KAJ JE NIČELNA TOLERANCA

Politike ničelne tolerance so utemeljene kot

- odgovor na moralno nesprejemljivost praks ali dejanj in s tem povezanimi problemi ter
- odgovor na neustrezen oz. zgrešen pristop k določeni problematiki ter reševanju le-tega.

Sočasno se ničelna toleranca utemeljuje tudi kot zadnja izmed preostalih možnosti ali kot 'skrajni ukrep' za spopadanje z družbenimi problemi, ki so pripoznani kot problematični oz. nesprejemljivi [*argument zadnje preostale možnosti*].

ODGOVOR NA KAJ JE NIČELNA TOLERANCA

Politike ničelne tolerance se utemeljuje predvsem na podlagi neustreznega odnosa do določenih praks ali dejanj ter s tem povezanih problemov [*argument neučinkovitosti*].

Praviloma se pojavijo takrat, ko v spopadanju z določenim družbenim problemom 'tradicionalni' pristopi niso več ustrezni: neustreznost le-teh je utemeljena na vsesplošni permisivnosti do moralno problematičnih praks ali dejanj ter s tem povezano neučinkovitostjo.

Zagovorniki jih pogosto utemeljujejo z argumentom, da smo bili v preteklosti do različnih družbenih problemov preveč tolerantni oz. da je bila določena problematika zanemarjena, kar naj bi privedlo do razmer, ko je družbene probleme potrebno reševati z neprimerno ostrejšimi ukrepi.

RETORIKA NIČELNE TOLERANCE

Politike ničelne tolerance so utemeljene na teoriji 'razbitih oken', ki sta jo v svojem eseju 'Broken Windows: The Police and Community Safety' artikulirala George Kelling in James Wilson (1982).

V njem sta avtorja s prisodobno razbitih oken ponazorila problem toleriranja manjših prekrškov, kar naj bi posledično vodilo v vse večje probleme oz. v vse hujše oblike asocialnega vedenja (t.i. 'fenomen snežne kepe').

Najpogostejša argumenta na vprašanje 'zakaj ničelna toleranca' izpostavljata nesprejemljivost določenih družbenih praks ali dejanj iz dveh ločenih razlogov, in sicer

[i] kvantitativnega ter

[ii] kvalitativnega.

KVANTITATIVNI ARGUMENT

Kvantitativni argument se osredotoča na razširjenost oz. obseg določenega družbenega problema, npr. 'epidemiološka' razširjenost uporabe prepovedanih drog, vse višja stopnja kriminala, vandalizma itn.

*To Ensure Your Safety & Guarantee a Great Day
Please Be Advised of a*

ZERO

TOLERANCE POLICY

on

- **Public Drinking** (City Ordinance 145-23 A/8)
- **Disorderly Persons** (MI State Statute 20: 33-2a)
- **Public Urination** (City Ordinance 145-22)
- **Unruly House Parties** (City Ordinance 145-18)

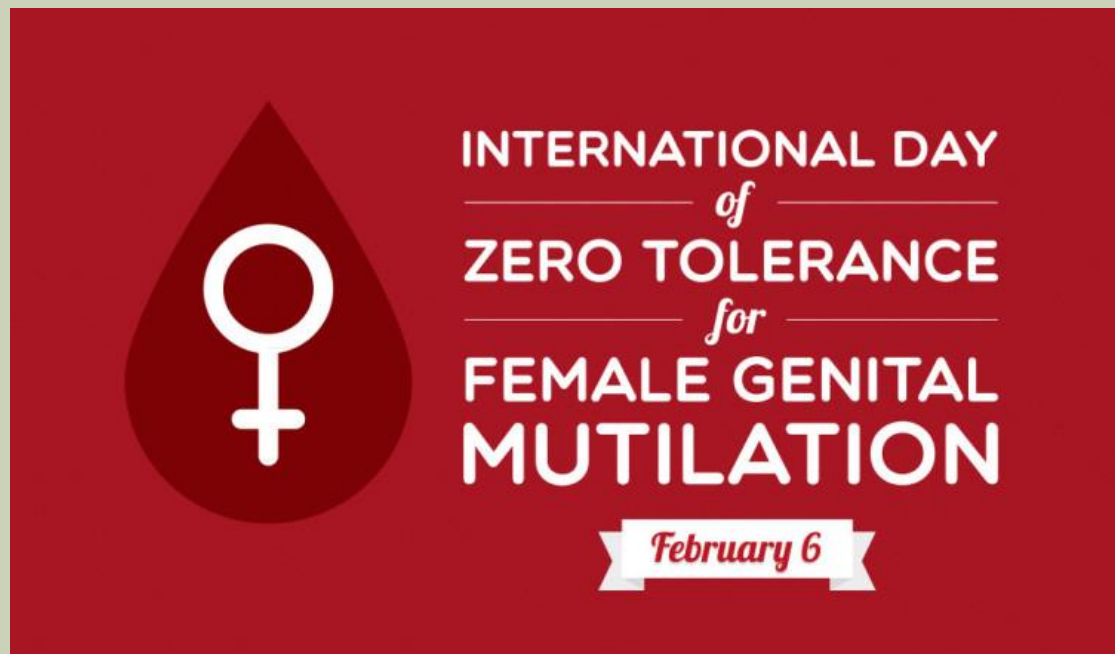
Violations Could Result in Fines Up To

\$2000.00

+ community service

KVALITATIVNI ARGUMENT

Kvalitativni argument praviloma izpostavlja ekstremno odstopanje določenih praks od 'mainstreama' oz. družbenih pravil ali vrednot. Tako je npr. Viviane Reding, podpredsednica Evropske komisije, 2013 ob dnevu žena pozvala k ničelni toleranci do 'obrezovanja' ženskih spolnih organov.

POLITIKA ODGOVORNOSTI IN REDA

Politik ničelne tolerance ne gre razumeti kot (ne)toleranco temveč kot odgovor na javne politike spoprijemanja z različnimi družbenimi problemi, ki temeljijo na liberalnemu pojmovanju tolerance.

Zagovorniki politik ničelne tolerance na toleranco naslavlajo dva ločena ugovora, in sicer

[*i*] s socialno fragmentacijo povezan ugovor ter

[*ii*] z pravicami povezan ugovor.

SOCIALNA FRAGMENTACIJA

Toleranca do družbeno problematičnih ter moralno nesprejemljivih praks oz. dejanj, npr. vandalizma, nasilja itn. naj bi bila zaradi svoje permisivnosti moralno sporna, saj naj bi neposredno prispevala k vse večji *socialni fragmentaciji in vsesplošni eroziji skupnih vrednot.*

(NE)TOLERANTNOST (KULTURNO RAZNOLIKE DRUŽBE)

Toleranca do družbeno problematičnih ter moralno nesprejemljivih praks oz. dejanj, npr. do obrezovanja ženskih spolnih organov [predvsem med priseljenci] naj bi bila v neskladju s temeljnimi pravicami žensk ter [posredno] z osnovnimi načeli sodobne pluralne družbe.

PROBLEMI EMPIRIČNE IN KONCEPTUALNE NARAVE

◀ SCHOOL-AGE CHILDREN

Does the Zero Tolerance Policy Actually Work?

How Zero Tolerance Can Do More Harm Than Good

Dragan Petrovec

Ničelna toleranca – obilje dvojne morale?

Dragan Petrovec

6. junij 2016 ↻ 6. junij 2016 0:00

Bullying: Why Zero-Tolerance Doesn't Work

Posted on [May 16, 2016](#) by [Heather Shumaker](#)

Anti-bullying programs are well-intentioned. But only real skills work.

Stop Tolerating Zero Tolerance

Zero tolerance, as enforced in too many schools today, is a policy that punishes the innocent for the crimes of the guilty. It treats children as adult offenders without the presumption of innocence, disrupts the lives and educations of good students nearly as often as it does those of troubled students, and treats all covered offenses and all students equally, regardless of age, intent, past behavior, or magnitude of the offense. It has to stop.

UGOVORI IN OČITKI

Politike ničelne tolerance se – navkljub svoji preprosti anatomiji in neposredni retoriki – soočajo z vrsto [tako empiričnih kakor tudi konceptualnih] ugovorov in očitkov glede neustreznosti tega modela spoprijemanja z moralno problematičnimi

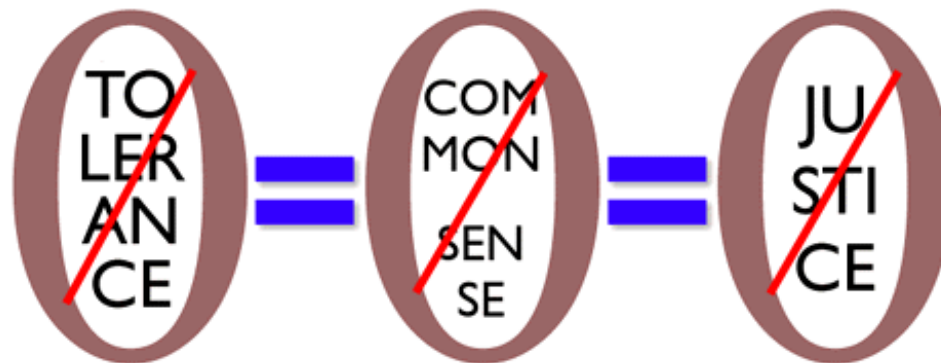
Empirični ugovori: se primarno nanašajo na učinke teh politik

Konceptualni ugovori: se nanašajo na naravo politik ničelne tolerance

NIČELNA TOLERANCA = NIČELNA INTELIGENCA?

Kritiki ničelne tolerance opozarjajo, da so te politike [v veliki meri]

- *neučinkovite*
- *kontraproduktivne*
- *diskriminatorne*
- *nepravični*

Challenge rigid absolute bureaucratic policies enforced mindlessly and inflexibly by educational administrators

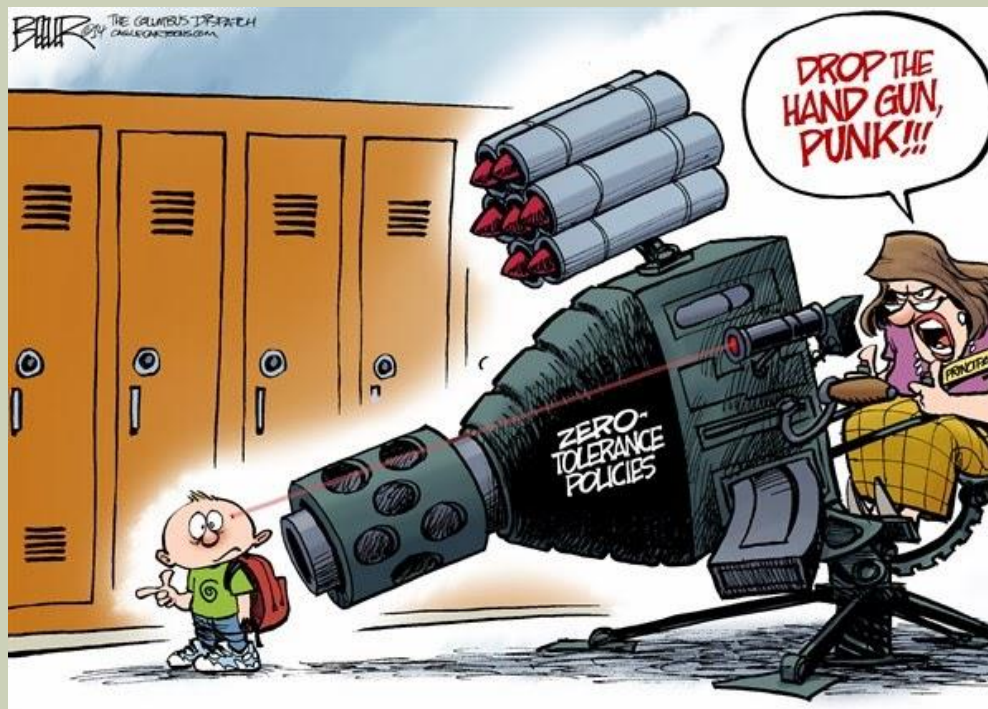
UGOVOR O DISPROPORCIONALNOSTI

Nanaša se na razmerje med t.i. 'prekrškom' ter sankcijami oz. kaznijo, npr. da se posameznika za manjši prekršek kaznuje oz. sankcionira v enaki meri ali z enako kaznijo kakor pa težji prekršek.

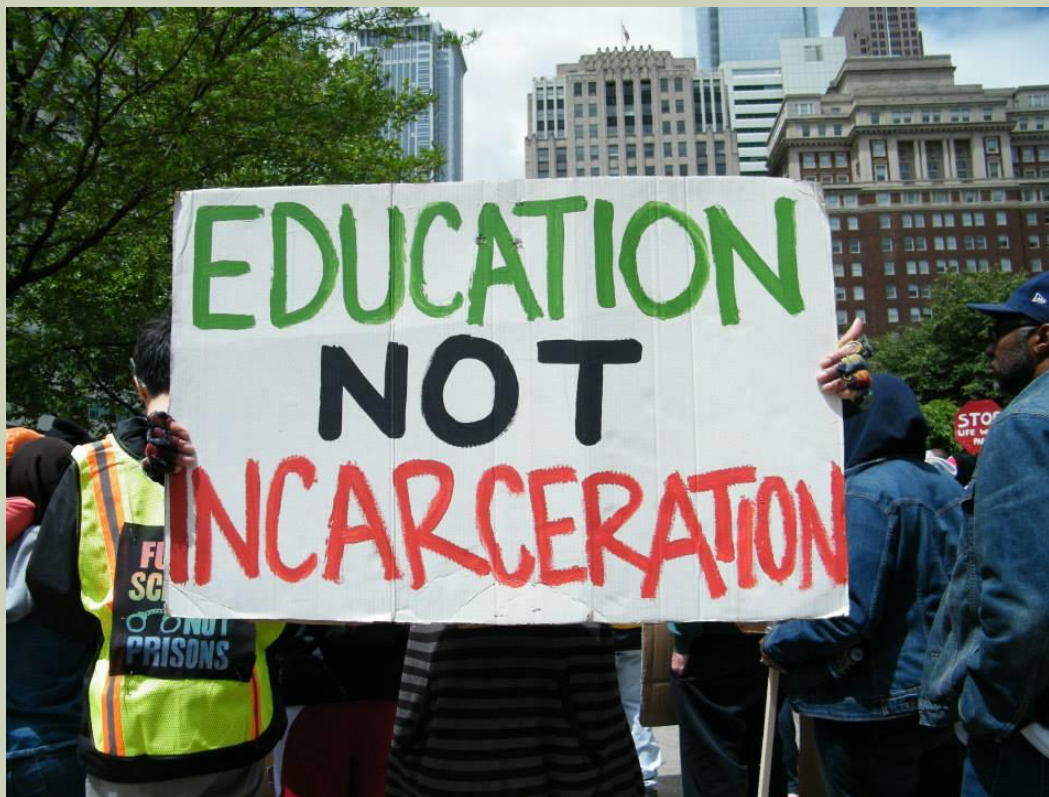
UGOVOR O ZGREŠENEM CILJU

Politike, ki manjši in večji prekršek sankcionirajo v enaki meri so neučinkovite ali celo kontraproduktivne. Ena od možnih razlag za neučinkovitost teh politik je ta, da v odnosu do večjih prekrškov ne uvedejo nobene spremembe temveč se z enakim pristopom lotijo še tako manjhnega prekrška, ki je pripoznan za objekt ničelne tolerance.

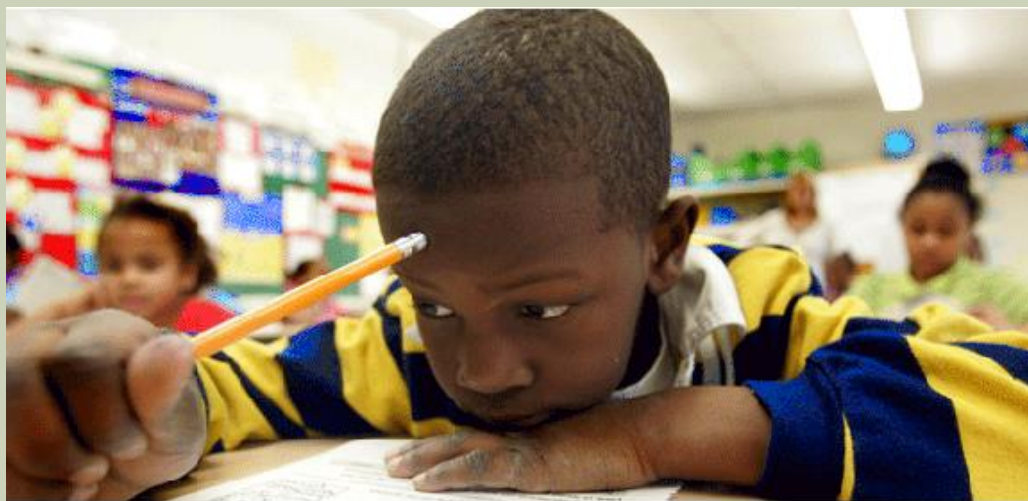
UGOVOR O ASIMETRIČNOSTI

Prav tako so politike ničelne tolerance neobčutljive za razliko med posameznim prekrškom oz. dejanjem ter ponavljajočo se prakso □ *ugovor o asimetričnosti ničelne tolerance* □.

PROBLEM DISKRIMINATORNOSTI

Različne raziskave tudi potrjujejo, da se določene pojavne oblike praks ali dejanj, ki so predmet teh politik pojavljajo pogostejše pri manjšinah ali priseljencih oz. ostalih skupinah, ki so – tako ali drugače – deprivilegirane v primerjavi z večinsko populacijo ('problem diskriminatornosti').

ZERO TOLERANCE HURTS

PROBLEM DISKRIMINATORNOSTI

T.i. 'problem diskriminatornosti' se npr. pojavi v okviru razprav o pohabljanju ženskih spolnih organov oz. t.i. 'obrezovanju' (ta praksa naj bi bila razširjena predvsem med afriškimi priseljenci).

Prav prakse, ki so neskladne z splošno sprejetimi načeli in vrednotami sodobne pluralne družbe so tudi ena od izhodiščnih napetosti med liberalizmom, multikulturalizmom in feminizmom

PROBLEM NEPRAVIČNOSTI

Razlikovati je potrebno na dva ločena vidika, in sicer

- [i] *očitek o relativizaciji* [kjer se z enakim sankcioniranjem zmanjša vrednost večjega prekrška];
- [ii] *očitek o nepoštenosti* [kjer je tudi manjši prekršek sankcioniran enako kot večji prekršek].

Enako sankcioniranje večjega in manjšega prekrška torej relativizira večji prekršek v primerjavi z manjšim [*ugovor o disproporcionalnosti ničelne tolerance*], kar naj bi bilo v neskladju s t.i. 'načelom proporcionalnosti' kot enim od temeljnih kriterijev poštenosti.

EKSPRESIVNA FUNKCIJA NIČELNE TOLERANCE

Politike ničelne tolerance posameznike, ki jih sankcionirajo jemljejo kot sredstvo in ne kot cilj: ena od osnovnih nalog teh politik je ekspresivna (da posameznike odvrne od izvajanja moralno problematičnih praks).

Te politike služijo za opozarjanje tistih, ki nekega prekrška [še] niso storili, da jih lahko doletijo disproporcionalne sankcije. Tisti posameznik, ki torej je storil npr. neko moralno problematično oz. nesprejemljivo dejanje, ki je predmet politik ničelne tolerance je tako instrumentaliziran za potrebe opozarjanja tistih, ki nekega moralno spornega dejanja oz. prakse še niso storili.

PARADOKS(I) NIČELNE TOLERANCE

Če so politike ničelne tolerance rezultat povečane senzibilnosti za različne družbene probleme, je eden od paradoksov teh politik v tem, da se senzibilnost za razlike med posameznimi pojavnimi oblikami problematičnih pojavov, praks ali dejanj zmanjša oz. v skrajnem primeru celo izniči.

SchoolDoodle™

Test Your ZERO TOLERANCE Aptitude
Pick the appropriate response for each situation.

	
A) "It's not polite to point." B) "We don't play guns at school." C) "You are suspended!"	A) "Please quiet down." B) "Why not play a nice game?" C) "You are suspended!"
	
A) "Leave the boys alone." B) "That behavior is inappropriate." C) "You are suspended!"	A) "Pay attention to your work." B) "Thank you for drawing me thin." C) "You are suspended!"
	
A) "You did the right thing." B) "Tell your mom no plastic knives." C) "You are suspended!"	

If you picked C), the kids lose.

©2002 Tunnel Road Design and Education World

PARADOKS(I) NIČELNE TOLERANCE

Izpeljemo lahko dva ločena sklepa, ki kažeta na paradoksalno naravo politik ničelne tolerance in sicer

- [i] v skladu z ideologijo neoliberalizma oz. v imenu svobode posameznika se država umika iz socialnih programov, se pa vanj vrinja v imenu korekcije moralno problematičnih praks ali dejanj ter
- [ii] s postavitvijo enačaja med različnimi pojavnimi oblikami posameznih negativnih oz. nezaželenih družbenih pojavov, ki se med seboj – tako kvantitativno kot tudi kvalitativno – razlikujejo smo zagrešili t.i. *napako ekvivalence*.

Prav zato, da slogani in manifesti ne postanejo prazni, politike spoprijemanja z različnimi družbenimi problemi pa slepe, je neselektivno uporabo politik ničelne tolerance kot del fenomena t.i. 'moralne panike' potrebno nadomestiti.

PROBLEM POLITIČNE (NE)KOREKTNOSTI

Največjo oviro v analizi 'moralno problematičnih praks' (npr. nasilja, rasizma itn.) predstavlja predstavlja t.i. 'problem politične korektnosti':

relativizacija ali ignoriranje družbenih problemov, ki so predmet oz. objekt politik ničelne tolerance je v veliki meri (upravičeno) obsojeno na neuspeh.

ENOSTAVNA REŠITEV ALI KOMPLEKSEN PROBLEM

Namesto 'enostavne rešitve', kakor je nazorno izpostavil Henry A. Giroux, so postale politike ničelne tolerance 'kompleksen problem'.

Osnovno vprašanje tako ni več osredotočeno okoli problematike 'meje' (ne)tolerance, ki tradicionalno velja za osrednji problem vsakega pojmovanja tolerance temveč t.i. 'substantivno vprašanje', npr. kaj je nasilje, korupcija, sovražni govor itn.

**Predlagani odgovori postanejo (vse prepogosto)
del problema in ne rešitve!!!**

LITERATURA

LITERATURA

Kodelja, Zdenko (2010). Politika ničelne tolerance, *Šolsko polje*, XXI, 5-6, str. 181-189.

Sardoč, Mitja (2011). Toleranca v sodobni pluralni družbi, *Analiza*, 15(4), str. 39-54.

Sardoč, Mitja in Prebilič, Vladimir (2014). Paradoks(i) ničelne tolerance, *Teorija in praksa*, 52(1/2), str. 83-96.